

REMISSVAR

2023-04-05

Dnr: BO 2022-0291

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet En ny statistik över hushållens tillgångar och skulder (SOU 2022:51)

(Fi2022/03071)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barn och ungas rättigheter utifrån Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som sedan 1 januari 2020 är lag.

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter.

Övergripande synpunkter

Barnombudsmannen är positiv till att åtgärder vidtas för att officiell statistik över hushållens tillgångar och skulder ska framställas och att mikrodata ska kunna göras tillgängliga för analys, forskning och utvärdering. Detta kan bland annat möjliggöra ökad kunskap om barns levnadsvillkor och möjliggöra att åtgärder för att förbättra levnadsvillkoren kan vidtas.

Barnombudsmannen saknar dock ett genomgående och uttalat barnrättsperspektiv inklusive hänvisningar till, och analys utifrån, barnkonventionen. Barnombudsmannen noterar särskilt att betänkandet saknar en samlad bedömning av förslagets konsekvenser för barn med referenser till barnkonventionen i betänkandets konsekvensanalys (avsnitt 14.3 Konsekvenser av utredningens förslag) trots att många av de presenterade förslagen beträffande framställandet av statistik över hushållens tillgångar och skulder berör barn. Exempelvis berörs barn direkt av att deras uppgifter på individnivå behöver samlas in för att framställa statistik över hushållens tillgångar och skulder. Barn berörs även indirekt av att vårdnadshavares uppgifter på individnivå behöver samlas in för samma ändamål. Barn berörs också av att dessa uppgifter i sin tur ska utgöra underlag för myndigheters behovsanalyser för krisförebyggande arbete och finansiell stabilitet.

Artikel 3, en av grundprinciperna i barnkonventionen, slår fast att vid alla åtgärder som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Det gäller bland annat administrativa myndigheter och lagstiftande organ. Som framgår av proposition 2017/18:186¹ måste principen om barnets bästa ses som ett tillvägagångssätt i varje beslutsprocess där barn är berörda. Beslutsprocessen

¹ Proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 96. Se även Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa, CRC/C/GC/14, p. 6.

måste, enligt regeringen, innehålla en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen. Beslutsfattaren ska dessutom motivera på vilket sätt hänsyn tagits till barnets bästa, dvs. vad som beslutsfattaren ansett vara barnets bästa, vilka kriterier detta grundas på och hur barnets intressen vägts mot andra intressen, vare sig dessa handlar om övergripande policyfrågor eller enskilda fall.

Betänkandet saknar även uppgifter om på vilket sätt barns åsikter har inhämtats och beaktats, eller varför man funnit skäl att inte ta del av barns åsikter.

Att barn och unga får komma till tals i alla frågor som rör dem är också en av grundprinciperna i barnkonventionen, se artikel 12. Barns åsikter kan inhämtas på olika sätt, inte bara genom direkta samtal med barn utan även genom att exempelvis ta del av forskning eller liknande där barns åsikter framgår. Med en hänvisning till vad som uttrycks i strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige, betonas i proposition 2009/10:232² att det är viktigt att hela lagstiftningskedjan, från utredningsdirektiv till beslut i riksdagen, präglas av ett barnrättsperspektiv. Det är viktigt, anges det, att barnets rättigheter uppmärksammas och fångas upp på ett tidigt stadium i lagstiftningsprocessen i de fall där det kan vara av relevans.

Tillämpningen av artikel 3 och 12 i barnkonventionen är av sådan vikt att Förenta nationernas kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) i dess senaste rekommendationer till regeringen har lyft att regeringen bör säkerställa att konsekvensbedömningar avseende barnets rättigheter utgör en integrerad del av utredningar inför ny lag, samt att vid utarbetandet av ny lagstiftning bör barnvänliga tillvägagångssätt för barns deltagande tillhandahållas i lagar och förordningar av relevans för att uppfylla barnets rättigheter.³

Barnombudsmannen vill betona vikten av att i den fortsatta beredningen av förslagen på nationellt plan analysera förslagen även ur perspektivet barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt att synliggöra den analysen i dokument som tas fram.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande barnombudsman Erik Henriksson efter föredragning av utredaren Shahram Mansoory. I den slutliga handläggningen av ärendet har chefsjuristen Tove Björnheden och utredaren Janna Kokko deltagit.

Erik Henriksson
Ställföreträdande barnombudsman

Shahram Mansoory
Utredare

² Proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 95.

³ Committee on the Rights of the Child, Concluding observations on the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden, CRC/C/SWE/CO/6-7, p. 6 (b).